

I. N. 7.

EXERCITIUM ACADEMICUM

*EXHIBENS*QVÆSTIONES
QVASDAM SELECTIORES

TAM

PHILOLOGICAS QVAM PHILO-
SOPHICAS*Quod*

ADSPIRANTE JEHOVA

Et consentiente

AMPL. FAC. PHILOSOPHICA

In Regia Academia Aboënsi

DIRECTORE

Viro Praeclarissimo

DN. M. SIMONE PAULINO,

Ling: Heb. & Græc. Professore in celeberrimo
nostro Musarum Athenæo Publ. & Ord.Præceptore ac Promotore summa animi
reverentia æternum prosequen-
do, colendo,Examinandum ea qua par est modestia
proponit

ADOLPHUS J. WITFOOT, Ab.

Die 18. Decembris Anni 1686. in Au-
ditorio superiori:

Exc. apud JOH. L. WALLIUM, A.T.

Herren Christian Wittfoot!

Den
Ehreborne/ Gudsfruchtige och Dug-
desamme Matrona

Gust. Margareta
Bugenhagen/

Min högtåhrade käre Moder.

In studier medan Gudh så
widt haar dirigerat
At iagh nu til ett proof
i hiuset låter gā
Af verdzligh wlsbeet bāst fer frågor
seligerat
Har iagh/förståndet mitte at exer-
cera fā
I Musærnas præsens : men när iagh
mig besinner/
Hwem haar migh hulpis til at så
min nyt nu geor/
Hwem haar til studier mig hållit? Sj
iag förnimmer
T het eder vara wist/min Aldrafähte
ste Moor.
Gaf iag en mehr af Ehr hade än bara
lifvet
Af barnslig Indno/ plicht/ iag tac-
sam vara stult

mitt

Nu hafver genomi Ehr migh Herren
Gudh mehr gifvit/
Skull iagh en sökla til at hugna
ehr? Ja full
Mitt hierta af en Sonligh fährleef
offererar
Medh detta Pappers wärd Ehr til
en Juleskänd/
Förmodar at i het godh Morder ac-
cepterar,
Til thes om bättre iagh migh nä-
got haar omtändt/
Förskandes dher hoos at högste Gu-
den månde
An Ehr wedb helsan god / til then
tädh hålla upp!
At iagh Ehr läre Moor näst Gudh
än hugna funde
Medh mina studiers frucht/ och ön-
keliga lopp.

Detta efter Sonlig pliche
önskar och frambar.

ADOLPHUS Witssoe.

QVÆ.

QVÆST. I.

An duplex accentuatio Decalogica Exod 20
& Deut. 5. Capp. sit Authentica & divi-
na, An vero vndeius cuiusdam insimu-
landa? Aфр. prius Neg. post:

Vam utilis, quam necessaria sit accu-
rator accentuationis hebreæ sacræ
notitia, omni Philologiæ sacratioris at-
tentio studioso, qui inoffenso pede in S. Textus
expositione progredi cupit, etiam me tacente
manifestum esse non dubito. Si quidem ac-
centuum usus hic non minimus est, ut vel ne-
xum syntacticum periodi continent, vocum
que conjunctionem declarant, vel Oratio-
nem incerta membra distingvant & subdi-
stingvant accuratissime, lucemque eo ipso
haud exiguum sensui verborum infundant;
Præterea singularum vocum nunc elevatio-
nem, nunc depressionem indicent, unde à
nonnullis animæ vocalium dicuntur; Quam
accentuum utilitatem impræfenerarum silen-
tio involvendam consultum duco, cum de ea
agere non sit mei instituti. Si vero unquam
horum usus syntacticus clarus est, sane in
Decalogo Exod: xx. & Deut: v. elucet & se-
se exerit, ubi Tremendus Ille Legislator &
simul summus Rhetor, miraculoſo artificio,
non simplici, pro more consueto, sed dupli-
accen-

accentuationis artificio legem tabulis lapides inscriptam exornavit, illustravit. Notum est ex perpetua alias consuetudine Sp. Sanct. in accentuandis Bibliis Hebreis unamquamque vocem nunquam præter unicum Accentum tonicum ordinarie admittere. qui regulari via in ultima syllaba, vel penultima, requirente ita Regula speciali, collocatur. Causam vero, cur ab hac recepta consuetudine in Decalogo decessit scriptor sacer, aut nullam subesse, aut vitio laborare, cum aliquibus imprudentius & impie de sacris punctis sentientibus, dum rationem eorum irregularem inconstantem & monstrosam ac de commentis humani cerebelli dependentem ore blasphemо contendunt, religio est dicere. Quid satius causa hæc gravissima erat Bonitati ac Omnipotentiæ divinæ, ut inusitata hac accentuandi ratione clare & quasi digito demonstraret unius præcepti ab altero differentiam. Nam quodlibet præceptum non potuit includi unico versui vulgari, ejusque debitæ ac solitæ quantitati, eamque in sequente ordinario nexu accentuationis. Hinc continuatio duplicis accentuationis à v. 2. Exod. xx. ad v. 7. indicat primum illud & maximum præceptum de uno vero Deo colendo, & non sculptilibus, non absolvī versu uno vulgari, sed extendere se ad nomina-

tum

tum usque versum; Cujus altera accentuatio,
quæ est ordinaria unius cuiusque versus in
totum dirigitur à Silluko solitario Imperato-
re supremo, qui semper in fine omnis versus
tam Metrici quam Prosaici regit totum ne-
xum accentuationis versus præcedentis. No-
vimus enim omnem accentuationem Hebræ-
orum sacram procedere à fine versus, seu à
sinistra & tendere ad dextram. Altera vero ac-
centuatio, quæ hic extraordinaria, æque lon-
ge se extendit cum præcepto, quod dirigit,
discrepatque Imperatore & Moderatore e-
tiam Silluko, sed non solitario, ast stipato
signo discriminativo in toto Pentateucho
proprio *samech*, litera significativa Hebræo-
rum, notante *sethuma*, sive periodum præ-
cedentem clausam esse, à Rad: *sarham*. Ob-
turavit, occlusit, obstruxit. Examinemus
iaque jam paucis primum versum præcepti
primi: Hic in voce *Abbadhim* est duplex ae-
centus dist: *filluk* cum *sopbpsuk* & *Rebbia*,
ille in fine versus vulgaris collocatus dirigit
accentuationem ordinariam; hic vero Dux
major dirigitur à *filluko* cum *sethuma* sti-
pato in fine præcepti; illi in præcedenti vo-
ce *Mibbeth* inservit minister ordinarius *Mu-*
nach, huic *Mercha*. *Mitzrajim* habet *Tiph-*
sham posteriorem subdistinctivum & *Ge-*
resek Comitem minorem illum ex ordinaria

accentuatione versus vulgaris; hunc ex c. 2.
traordinaria totius præcepti: illius in voce
Meérëtz servus est *Mereba*, hujus autem *kad-*
ma propter nexum syntacticum. Et its re-
trograde, hic notandum quod in voce illa re-
ligiosa *Jehova* unicus accentus Con-
junctivus *Munach* duobus inservit Dominis
in voce precedente *Elobëka*, scilicet *Athnacho*
vieario ipsius *Silluki* hic claudenti axioma lo-
gicum, & *Sacbebh* *Katon* Regi majori. Ia
Præc: II. vero intermittitur Accentuatio du-
plex per unicum versum vulgarem, causa est;
quod hic versus erat capax præcepti secundi,
& distinguitur ita præcepti secundum à tertio
non saltem hoc signo, sed etiam *Phe*, quæ
item est litera, significans apud Hebræos
Phethubha, novam quandam sententiam hinc
oriri, à Rad: Phathahh, quæ bis hic in De-
calogo occurrit, alias vero pañim. Hinc
repetitur accentuatio duplex, ubi incipit præ-
ceptum III. & finitur una cum præcepto in
v. II. ob rationem superius datam. Hoc
Sequitur Præcept: IV. quod unico versu or-
dinario cum absolvatur, idcirco nec dupli
accentuatione eger. Hoc succedunt Præcept.
v. vi. vii. viii. quæ unico versu vulgari in-
cluduntur, quare ratum duxit Sp. Dei, eum
dupli accentuandi modo notare, nam pri-
mum continuum exigit unus ille versus vul-
garis,

garis, ast alterum plura præcepta in uno
versu concurrentia postulant, quæ a se invi-
cem ut discriminantur, finem unius cuiusq;
præcepti, *Silluk* & *Samech* de quo antea dictum,
occupant. Hæc tandem omnia Præcept: ix.
& x. rursus in uno collecta claudunt. Hic
erant illi, qui duo hæc inter se maxime di-
stincta in unum conjungunt præceptum, mo-
ti sine dubio his scrupulis, quod duplii ac-
centuatione expressa ut præcepta præcedentia
in uno versu conglomerata, non notentur;
nec in fine præcepti noni habeatur *Samech*
cum *Silluk* ut in reiquis iaw ostensis, sed saltē
Atnach. Imo non impium ducunt à sua
ignorantia argumentari ad omniscientiam
divinā, sicq; concludere accentuationem hanc
duplicem non esse vere Authentiesm. Sed
ut effugiamus hosce scopulos, sciant ideo du-
plicem accentuationem hic omissam esse, quia
eorundem accentuum in singulis verbis ha-
benda esset ingrata ac invenusta repetitio.
Præterea nec fugit nos Atnachum in fine
præcepti noni esse Vicarium iphius *Silluki*,
ut alii viginti quinque locis Scripturæ no-
tantibus Masorethis, ut ut *Samech* illud non
sit expressum in Exodo, est tamen subintel-
lectum, quia exprimitur in Deutonomio
tanquam exgeticō Exodi; Unde æque Præce-
ptum nonum à Decimo cum *Samech*, ac *Silluk*
cætera

cætera distingvit. Ex his itaque clarum
esse credo Accentuationem duplicem Deca-
logi esse veram pro dupli respectu scilicet
præceptorum & versuum usitatorum. Imo
sane admiremur infinitam ac stupendam Di-
vini Numinis in his sapientiam, qui ob ma-
teriaæ substratæ dignitatem ac majestatem hoc
Accentuandi modo mandata sua nobis cæli-
tas quasi illustrari ac commendari voluit.

QVÆSTIO II.

*An τὸ Ketibh semper sit præferendum τῷ
Keri: Affr. D.*

Ut tanto clarius evadat, etiam minus in
hoc studiorum genere versato, status
controversiæ quæstionis nostræ, verbo uno al-
tereove quid keri & ketibh sibi velint indica-
bimus. Ipse continuus textus intramargi-
nalis à Prophetis immediata Spiritus Sancti
inspiratione in V T Hebræo idiomate con-
signatus, apud Philologos venit nomine ke-
tibh, à Rad: *Katbabb* scripsit cum Comp:
Ast notæ hinc & illinc occurrentes in mar-
gine à Maforethis viris illis, quibusdam
θεωπνέυσοις, centum & viginti Synagogæ
Magnæ, cujus Præses Esra fuit, adjectæ, com-
muni nomine ab illis keri lectio seu Accidēs, ad-
ventitium appellantur, à Rad: *Kara*, evenit,
obvenit, Occurri. Sensus itaque quæstio-
nis

nis nostræ hic est; An lectionis textualis sit semper tenenda atque præponenda in eruendo genuino saeculi textus sensu, & in omnibus controversiis theologicis, lectioni marginali? Quod approbavimus & defendendum hac vice suscepimus. Sententiam contrariam manibus pedibusque propugnare student *Iacobus Mayer*, dum contendunt Biblia Hebræa hodierna in tantum esse corrupta, & injuria temporum, & malitia Judæorum, & inscītia ac incuria librariorum, ut infinitis scateant erroribus, amiserintque auctoritatem canonicanam. Unde nec deiunt à Christianis sacerdotibus, qui sentiunt ῥ̄ ketib⁹ vel aliquando esse præferendum τῷ ketib⁹. Sed ut demonstrem nunquam ipsum factum hebræum hodiernum *per se* talem, in mendo enormi cubare, derogante illi auctoritatem infallibilem: & per consequens nec à Masorethis corrigi vel emendari; Cum primarius finis ipsius keti non sit limam adhibere τῷ *Retib⁹*, sed potius variam lectionem, eamque non contrariam ostendere, & ipsum textum sic declarare ac illustrate. Examinemus nonnulla ab illis notata. 1. Ubi simplex se ipfis præbuit anomalias grammatica, ut Psal. 77.v.12. habetur *Eskyr* recordabor, hanc vocem circello annotarunt, & in margine scripserunt *Eskor* ordinatie. 2. Ubi propter sensum mysticū

sticum aut profundiorem Mem fin: pro Mem
med: & aliæ literæ pro se invicem alterant,
vel literæ ejusdem vocis transpositæ sunt,
etiam hie notas eorum videbis. Hanc lite-
tarum alternationem ac trepositionem, nos
cum Vasmutho commode ad literatum Ebëvi
commutationem referri posse putamus,
quam hac in parte non vitiosè, sed genio & pro-
prietate lingvæ imitantur. Sic pag: sua 122
Heb. Rest. inter alia exempla perplurima hoc
allegati. Sam. IV. v. 13. ubi *fad.* habetur pro
Jak. Nec hinc excludenda literatum
μελάστοις, quæ in hebræo textu sæpe occur-
rit, indicatque rerum substratarum confusi-
onem. 3: Voces textus quasdam obscuriores
honestioribus in margine exposuerunt. 4 Ir-
regulares quasdam scriptiones, regulariter
notarunt, ubi lit. *Ehëvi* quæ sèpius qui-
escentes rarius mobiles elidi solent, vel ali-
arum defectum, quas iterum harum formam
imitari dicit Cla: Vas: pag. 128: observarunt.
Ad hanc literatum elisionem voces integras
passim in Sc. Sacra solis vocalibus annota-
tes pertinere existimat prænominatus Auctor,
quas integras in margine videbis annotatas.
Hujusmodi itaque & similia loca studiosi il-
li sc: sacræ ac Ecclesiæ post captivitatem Ba-
bylonicam Restauratores notarunt, quæ si
corrupta, ut viri divina inspiratione ac gra-
tia il-

tia illuminati agnoverissent, statim sane illæ ejusdem Domini auctoritate donati in textu intramarginali correxisserent. Non, sed viderūt hanc scripturam à Deo immediatè ita profectam, causam soli Auctori cognitam, & unicuius sacrarum literarum studioso investigandam relinquentes, non ausi sunt quidquam ex his mutare, sed notis suis marginalibus his obscuris per accidens lucem præbere. Quare concludimus tò ketibh semper esse tenendum & nunquam tō keti postponendum in controversiis theologicis, & vera textus explicatione, ratione non premente graviori & fonticā, ansam nec minimam sacri textus Authentici flagellatoribus, eum contemnendi, rejiciendiq; concedentes.

QVÆSTIO III.

An affectiones differant realiter ab ente?
An vero formaliter? Neg. prius affr. posterius.

Ut quæstioni tam intricatae apud Metaphysicos lucem conciliemus, animus est in prima statim fronte differentiam Realem ac Rationis seu formalem exponere inq; sequentibus eas ad ipsius quæstionis materiam applicando litem hanc dirimere. Descriptionem Diversitatis Rationis talem nobis sistit Doct: Calov: *Notionalis est qua conceptus forma-*

formalis aliis est à concep^tu formalⁱ, tamē
si conceptu objectivo coincidant b. e. fiant de
uno objecto. Hanc dum accuratori mentis
indagine consideramus observamus conceptum
formalem esse noëma intellectus atq; sic ens
rationis ratiocinatæ, quod ut cū conceptu
objectivo, vel alio conceptu formalⁱ tantū non
facit compositionem realem, ita nec admittit
differentiam realem, ut entia realia sed ra-
tionis ratiocinatæ. Præterea ostendit hic
Auctor de uno conceptu objectivo posse sie-
ri varios conceptus formales inadæquatos;
sc: pro diverso modo considerandi ipsum obje-
ctū, quod intellectui ansam dat hos formandi.
Si itaq; diversitas realis intercederet his con-
ceptibus, tum sequeretur quod intellectus
vere considerando rem, eam diversificaret,
sic homo considerando Deum pro ut Omnis:
omni sap. Omnipotent, &c multos fingeret si-
bi Deos, quod impium est dicere. Hujus
vero Diversitatis tres sunt species, dum qui-
dam conceptus formales unius conceptus ob-
jectivi differunt virtualiter à se invicem; ut
Anima quamvis non sit nisi una rationalis
in homine, pro ut edit operationes jam a-
nimæ rationalis, ut loqui, ridere, jam sensi-
tivæ, ut de loco in locum movere, jam ve-
getativæ, ut augmentum capere, dicitur dif-
ferre à vegetativa & sensitiva. Quidam
formali-

formaliter, voce hac stricte accepta non late
quomodo venit in questione nostra, à suo
objectio differunt, ut unitas, veritas, Bonitas
à Deo. Quidam tandem *Modaliter*, ut ipsa
res & modus ejus inseparabilis, & unus mo-
dus ab alio modo minime sibi opposito. Se-
quitur jam Diversitas Realis paucis etiam
exponenda, quam ita definit Dn. Calo: *Res*
alia est qua unus conceptus objectivus est ali-
us à conceptu objectivo alio: Hæc vero est
vel absolute talis, ut inter duo distincta en-
tia; vel ἀναλόγως quæ datur inter rem &
modum separabilem, sic persona & huma-
na natura Christi est separata, dum huma-
na natura existit in persona τὸ λόγος. Sic ignis
in ferro ignito caret propria subsistens;
vel inter modum & modum sibi invicem
oppositum, sic in omnibus affectionibus dis-
junctis inter unum & alterum distinctionis
membrum datur realis distinctio secundum
quid, dum dico Principium non est Principi-
atum. Jam postulat methodus, requirit stu-
dium brevitatis, ut fiat regressus ad quæstro-
nem. Videamus itaque num affectiones pos-
sint recipere requisita distinctionis realis,
qvorum 1. Est *Essentia diversitas*. hæc sa-
ne, ut inter ens & affectiones ejus non da-
tur, ita nunquam inter unitas, cum hæc intime
inbibantur, ab ipso ente, & ejus essentiam

ut

ut & disjunctæ ingrediūtur non tamen constitutive, sed consecutivæ, separabilitas, si concedimus affectiones separabiles & modum subsistendi ab ente creato differre realiter, non tamen stricte ut duo distincta entia ; sed ἀναλόγως ut ens ac modus ejus separabilis. Sic esse Compositum definit esse corpus, dum unio animæ ac corporis perit. Hinc tamen non licet inferre ideo omnes affectiones differre realiter. 3 Oppositis, quomodo jam supra ostensum membra affectionum disjunctarum sibi invicem opponi. Nec hoc sententiam nostram evertit, cum queramus an ab ente, & non a se invicem differant realiter. Specialiora vero requisita sunt, quæ competunt & substantiis realiter distinctis, propter diversam subsistendi rationem & accidentibus, quæ subjectis differunt, & per consequens etiam realiter. Imo a subjectis possunt separari, etsi non semper potentia ordinaria, tamen extraordinaria, ut calor ab igne in fornace Babylonica. Qvis non vider, neque sic affectiones differre, cum sint attributa communissima : nec separari subjectis, cum conceptus entis objectivus unus sit & aequalis, in quo plures formales inadæquati fundantur. Nunc conseqvens est videre quomodo affectiones convenient cum τεκμηρίοις differentiæ rationis ratiocinatae. Ho-

fum

rum 1. est. *Non cista operationem intellectus distinguuntur*: hoc clarum est fieri in affectionibus, exceptis paucis, dum ita enti immersæ jacent, ut de eo paronymos ac converiibiliter prædicentur; ratione vero distingui, ubi in parte prima Generali agunt Metaphysici de Ente simpliciter, pro ut præscindit ab omni attributo, in posteriori exhibent illud concretè, cum alia atque alia affectione. 2. Erunt *Conceptri formales*: quod tales sint, neque ille negaverit, qui vel à limine Metaphysicam salutaverit, cum sint nuda entia Rationis ratiocinatae, & sic compositionem cum conceptru objectivo entis, in quo fundamentum suum habent non faciunt realem sed rationis tantum. His ita explicatis 1. Generaliter concludimus, sumpta denominatione à posteriori, omnes affectiones differre ab ente non realiter, sed ratione ratiocinata seu formaliter. 2. Cum limitatione dicimus (a quod omnes affectiones inseparabiles & modi minimè sibi oppositi differant ab ente vel formaliter stricte, dumens in alio atque alio statu consideramus. vel Modaliter pro ut Modi entis. (3) Quod omnes modi separabiles ab ente, & modi sibi invicem oppositi differant realiter atque non stricte.

Quæst

QVÆSTIO IV.

An omnis Efficiens agat propter finem?

Affir.

Tanto firmiori ut stet talo assertio nostra, placet hic subjungere quem Efficientem omnem intelligimus, quis & quomo-
do finis moveat efficientem ad operandum.
Costat omnem Eff. Per se tam naturalem
quam voluntariam, non vero per Accidens
cum suis speciebus agere propter finem, si-
quidem illa notum, hæc v. non habent suum
finem, quare nec ad actionem possunt excitari
2. Omnem Causam Principalem, non In-
strumentalem quatenus talem intelligi volu-
mus; illa semper, hæc non item movetur à
fine, sed dirigitur à Principali ad finem acqui-
rendum. Qvod finem concernit notum est
formalem rationem finis qua vere influere
in esse causati dicitur & a ceteris causis di-
stinguitur, consistere in hoc, ut omne agens
voluntarium mediante sui cognitione sive ve-
re, sive apparenter bonus fuerit, incitet ad
appetitum sui, mensuretq; ac disponet media
quibus efficiens ad finem obtinendum perve-
niat. De agente autem naturali alia est ra-
tio, quod ut caret intellectu, ita nec de mediis
ratione sollicitum esse potest. Sed fertur in fi-
nem aut appetitu naturali aut sensuali simul,
ut animalia bruta, vel uaturali tantum, ut
agentia

agentia mere naturalis, propter cognitionem
sui finis, de qua infra. Ut vero omnem scrupulam tollam, dico finem per se, non per
accidens mouere efficientem ad agendum.
Quod ut faciat necesse est (α) ut existat, existit
vero finis vel secundum esse Reale, vel secun-
dū esse cognitum, juxta illud non hoc primario
finis causat (β). Requiritur ut sit cognitus sue
causae efficienti, quod si non fuerit, nec potest
movere efficientem ad agendum, & quidquid non
potest mouere efficientem ad agendum, id nec po-
test venire nomine finis. Non tamen sta-
tuimus hanc cognitionem inferre causalem in-
fluxum, quia sic ea acquisita, cessaret efficiente
secessari finem ultiorem; sed habere se ut con-
ditionem necessariam ac causam sine qua
non, ut alias Metaphysici dicunt. Ast hæc
cognitio variat pro numero Causarum,
ita ut omni agenti Rationali competat
cognitio sui finis intellectualis, omni
agenti irrationali tribuatur cognitio sen-
sualis, & tandem soli agenti naturali co-
gnitio naturalis, exceptis araneis, quæ di-
cuntur cognoscere finem telarum suarum na-
tura, & formicis escā & estate colligentibus, ne tem-
pore hymali famē pereant. His ita expo-
sitis, nullum fugere credo omnem Efficientem
agere propter finem. Jam ad re-
liquas.

QVÆST. V.

An primus Homo in statu innocentiae fuerit corruptibilis? Neg.

IN ore omniū metaphysicorum ut & Physicorū habetur generalis illa distinctio *Corruptibilitatis in Internam & Externam*: Illa est, qua quid in se continet principium corruptionis internum, diciturque alias corruptibilitas ratione subjecti: hæc omnium corporum mixtorum post lapsum, & ante lapsum, excepto solo homine, est & fuit propria. Corruptibilitas ab extra est, quâ quid non ab intra, sed ab extra sensit principium corruptionis. Vocatur etiam corruptibilitas ratione causæ, scilicet externæ, & proprie accepta competit i. Spiritibus eternis. 2. Corporibus vel absolute simplicibus, ut sunt quatvor elementa, vel secundum quid simplicibus, ut corpora cælestia. 3. Accidentibus. Hæc enim omnia ita manserunt incorrupta in sua natura, ut non haberent potentiam ad non essendum in se, & sic durare possent in æternum, si ita Creatori visum fuerit; sed à causa extrinseca, sc: ipso Deo, respectu, Cujus omnia creatæ habent potentiam obedientialem abeundi in nihilum. Latè vero ubi accipitur, tribuitur aliquando corporibus mixtis. In quæstione vero hæc negamus Adamum fuisse corruptibilem

Iem quo ad intra ante lapsum, non quoad extra, quod his rationibus probatum imus 1. A causa corruptionis ab intra proxima, quæ in omnibus mixtis est irreconciliabilis illa inimicitia ac pugna elementorum post lapsum maxima, dum in hoc calor naturalis, in illo humidum radicale, in majori gradu occurrit quam cœtera principia, unde sua natura omnia quæ subsistunt, festinant ad interitum. Hæc quamvis in cœteris corporibus, tamen non in Adamo ut Domino hominum omnium in Paradiſo fuit 2. A Contrario, scilicet incorruptibilitate non Absoluta, quomodo solus Deus non potest nō esse, sed secundū quid, quæ hic repugnat corruptibilitati ab intra Hac ut & aliis donis excellentissimis eum Deo longè simillimum reddentibus ornatus erat, adeo ut incorruptibilem se sentiebat tam ratione essentiæ, quam accidentium. Causa autem horum bonorum in prime nostro Parente erat primo; amica ac jucundissima omnium elementorum acqualitatum conspiratio ac harmonia, quia omnia in tanto æquilibrio à Creatore erant redacta, ut nunquam homini ruinam ab intra, in eo statu si mansisset, intulissent. Secundo in faciem Adami animæ vitarum inspiratio à Deo, juxta textum originalem, ubi per vocem Hhajim plu, tantum quamvis sit, intelligitur vitam

temporalis quam æterna, quâ Jehovah Protoplastos nostros beare voluit. 3. à Causa corruptionis ab intra remota, quæ erat ipse lapsus hominis propter quem maledictus, & ita hæc corruptio non potuit præcedere lapsi, quo tempore posterior erat. His itaq; rationibus licet paucissimis stipati concludimus Adamum in statu illo jucundissimo 1. Non fuisse corruptibilem ab intra, sed ab extra 2. Non fuisse corruptibilem quoad essentiam vel accidentia 3. Fuisse incorruptibilem non Simpliciter & absolute, sed secundum quid, dependenter & secundario à Creatore.

QVÆST: V.

*An bonum sit semper objectum Volunta-
tis ? Affr.D.*

Non minus prudenter quam compendiose dicit Philosophorum Princeps I.I. Eth. c. 1. ταγαθὸς & πάντα ἐφόρται, indicando his voluntatem seu appetitum rationalem ferri semper in bonum qua tale, nam omne quod appetitur, habebit rationem boni, voluntas enim non potest appetere malum, quia malum quia id non potest movere appetitum. Concedimus quidem malum etiam aliquando esse objectum; sednen formaliter & prout malum, & sic nec ratione actus voluntatis appetitum.

petitivi, quomodo nos impræsentiarum vol-
lumus bonum semper esse objectum voluntatis, sed materialiter, & ratione actus aver-
sativi, quomodo aversatur malum. Nee
convenienter potest statui malum secundum
illos esse objectum voluntatis, qui pu-
tant alias, tolli libertatem voluntatis
cum formalis ratio libertatis humanæ po-
tius juxta Præclar: Dom: Practicæ Prosecco-
rem Mag. And. Wanochium constat in hoc:
ut primo, possit contradictria, scilicet pelle &
non velle; secundo in perpetuac æquabili appeti-
tus boni ac fuga malicūm Dithmaro. Se-
quitur itaque hinc voluntatem Getixw̄s
ac stricte acceptam semper bonum pro suo
habere objecto. Cum vero solennes boni
moralis distinctiones apud Ethicos paſſim
occurant, eas hic subiectere, protinusque o-
stendere quale bonum à voluntate appetatur,
lubet. 1. Bonum est vel Honestum, vel utile,
vel jucundum: Illud est ipsa virtus, vel virtu-
tis actio & appetitur sicutem à viris bonis; istud
ut divitiae, hoc ut comedationes etiam
à malis ac abjectissimis hominibus appeti
probat experientia. 2. Bonum est vel verum
vel apparenſ: illud sua natura est ob-
jectum voluntatis, hoc autem, quamvis non
nomen boni meretur, tamen ab illis prævia
falsa intellectione appetitur sub ſpecie boni,
qui

qui affectibus suis ac appetitu malo non dum
fræna imponere didicere, sed cæco impetu
in objecta sane pessima ruunt: illud per se,
hoc vero per Accidens objectum voluntatis
est 3. Objectum voluntatis considerandum
vel Materialiter vel formaliter; hoc modo
bonum semper constituit voluntatis objec-
tum; ast illo etiam malum aliquando se vo-
luntati appetendum sifit sub ratione boni, ut
ἀὐτόκειρ appetit mortem propriam. Et
hæc sunt in quibus hac vice ingenium
meum exercere volui, grates quas possum
humillimas Sac. Sanctæ Trinitati agens, quod
in his me informare dignata sit, Cui
laus Honor & Gloria innunquam ter-
minanda secula!

T A N T U M.

